

Kako so slovenski učitelji zadovoljni s svojim poklicem in zakaj je to pomembno?

Mateja Pšunder, Andreja Kozmus

---

1 Uvod

Ustrezno usposobljeni učitelji, ki svoje znanje permanentno izpopolnjujejo, so temelj kakovostnega poučevanja. Eden izmed pomembnih vidikov kakovostnega dela učiteljev je tudi njihovo zadovoljstvo s poklicem. Raziskave (Lyubomirsky idr., 2005; Burić in Moè, 2020; Wartenberg idr., 2023) kažejo, da zadovoljstvo učiteljev s poklicem pomembno vpliva na počutje učiteljev in različne vidike njihovega dela v instituciji, posledično pa se odraža tudi v delu učencev.

V pričujočem prispevku nas je zanimalo, kako so učitelji v Sloveniji zadovoljni s svojim poklicem. V teoretičnem delu predstavljamo nekatere dejavnike zadovoljstva učiteljev s poklicem in odgovorimo na vprašanje, zakaj je pomembno, da so učitelji zadovoljni s poklicem. V empiričnem delu prikazujemo rezultate raziskave, v kateri nas je zanimalo, kako učitelji v Sloveniji zaznavajo zadovoljstvo s svojim poklicem v odvisnosti od nekaterih spremenljivk ter kaj je tisto, kar jih pri pedagoškem delu najbolj izpopolnjuje oz. razveseljuje, in kaj pesti.

2 Teoretični del

2.1 *Dejavniki zadovoljstva učiteljev z učiteljskim poklicem*

Lockov (1969) koncept zadovoljstvo z delom definira kot prijetno čustveno stanje, ki izhaja iz ocene, da posameznik svoje delo zaznava kot dosežek

ali da z njim udejanja svoje vrednote. Zadovoljstvo s poklicem ni le čustven koncept, ampak večdimenzionalen, čustven in kognitiven koncept, ki je v interakciji s pričakovani zaposlenega, z njegovimi vrednotami in okoljem (Maslow, 1954). Pri tem je čustvena komponenta povezana z reakcijami zaposlenega na delo (npr. navdušenje ali tesnoba), kognitivna se nanaša na zavzetost za primerno (intelektualno) zahtevno delo, vedenjska komponenta pa vključuje delovanje zaposlenega (npr. vztrajanje pri dokončanju naloge ali družbena povezanost s sodelavci) (Bernstein in Nash, 2008).

Pri raziskovanju zadovoljstva učiteljev z učiteljskim poklicem se nekateri avtorji osredotočajo na splošno zadovoljstvo s poklicem, drugi pa na posamezne vidike zadovoljstva (Chung-Lim in Wing-Tung, 2006), pri čemer raziskujejo različne dejavnike, ki vplivajo na učiteljevo zadovoljstvo s poklicem. Avtorji (Spector, 2022; Svetlik in Zupan, 2009) jih npr. razdelijo glede na naravo dela (vsebina, vedenje učečih), delovne pogoje (avtonomija in vodenje), ugodnosti (plača in ugled) in sodelovanje (z vsemi deležniki). Sodelovalni odnosi, še posebej z vodstvom in s sodelavci, lahko prispevajo k dvigu splošnega zadovoljstva učiteljev in zmanjšajo stres ter tveganje za izgorelost (Räsänen, 2020). Poleg navedene organizacijske dimenzije, ki izhaja iz ožjega oz. širšega šolskega okolja, in dimenzije, ki poudarja lastnosti delovnega mesta, so pomembne tudi individualne značilnosti učitelja (Voisin in Dumay, 2020). Tina Vršnik Perše idr. (2020) so ugotovile, da je zadovoljstvo učiteljev s poklicem pozitivno povezano z njihovimi socialnimi in čustvenimi kompetencami, ki so vedno bolj prepoznane kot pomembne kompetence zaposlenih (Belfield idr. 2015).

2.2 Pomen zadovoljstva učiteljev z učiteljskim poklicem

Lyubomirsky idr. (2005) zapišejo, da se subjektivno blagostanje povezuje z različnimi področji človeškega delovanja, tudi z delovnim področjem, in da so posamezniki, ki so zadovoljnejši, tudi uspešnejši na delovnem mestu. Slednje je mogoče prenesti tudi v učiteljski poklic. Zaznavanje zadovoljstva učiteljev s poklicem je eden od napovednikov kakovosti njihovega dela (Moretti, 2012). Višje zadovoljstvo učiteljev s poklicem je povezano z njihovim višjim delovnim entuziazmom in motivacijo, kar pomembno vpliva na lastno dobrobit in poučevanje, hkrati pa vpliva tudi na motivacijo in učenje učencev (Burić in Moè, 2020; Dicke idr., 2019). Splošno zadovoljstvo učiteljev z učiteljskim poklicem spodbuja zavzetost učiteljev za delo (Ryan in Deci, 2020), s tem pa je dober napovednik uspeha učencev (Jennings in Greenberg, 2009; Wartenberg idr., 2023). Zadovoljni učitelji

učence bolje motivirajo, kar pripomore tudi k akademskemu uspehu učencev (Demirtaş, 2010; Wartenberg idr. 2023). Zadovoljstvo učiteljev s poklicem je torej ključnega pomena za kakovostno poučevanje in spodbujanje uspešnosti učencev (Ainley in Carstens, 2018).

Hkrati splošno zadovoljstvo učiteljev s poklicem zmanjšuje njihove individualne, še posebej s stresom povezane zdravstvene težave (Benevene idr., 2018), napoveduje njihovo manjšo izčrpanost in redkejšo odsotnost z dela (Wriqi, 2008) ter pomembno prispeva k manj pogostemu zapuščanju učiteljskega poklica (Skaalvik in Skaalvik, 2011). To je trenutno še posebej aktualno za Slovenijo, ki se sooča s precejšnjim pomanjkanjem učiteljev (Bogdan Zupančič in Gavriloski Tretjak, 2023).

Raziskave, ki smo jih navedli, potrjujejo, da je zadovoljstvo učiteljev s poklicem pomemben dejavnik njihovega dobrega počutja in kakovostnega dela v instituciji, hkrati pa se odraža tudi v uspehu učencev. Na osnovi navedenih prednosti, ki jih prinaša zadovoljstvo učiteljev s poklicem, smo se vprašali, kakšno je zadovoljstvo učiteljev s poklicem v Sloveniji.

3 Empirični del

3.1 Metodologija

3.1.1 Raziskovalni problem

V raziskavi nas je podrobneje zanimalo, kako učitelji v Sloveniji v splošnem zaznavajo zadovoljstvo s svojim poklicem. Pri tem nas je zanimalo, ali je njihovo zadovoljstvo odvisno od stopnje poučevanja (OŠ/SŠ), števila let dela v vzgoji in izobraževanju ter velikosti šole, v kateri poučujejo. Pozornost smo namenili tudi vprašanjema, kaj učitelje pri pedagoškem delu najbolj razveseljuje oz. izpopolnjuje in kaj pesti.

3.1.2 Vzorec

V pričujočem prispevku prikazujemo del rezultatov obsežnejše raziskave o zaznavanju statusa učiteljskega poklica z vidika pedagoških delavcev in njihovega zadovoljstva s poklicem, ki je vključevala pedagoške delavce iz vseh statističnih regij v Sloveniji. Anketni vprašalnik, ki je bil posredovan vsem osnovnim in srednjim šolam v Sloveniji, je začelo izpolnjevati 1.220 strokovnih delavcev vzgoji in izobraževanju. Iz nadaljnje obdelave smo izločili vse neustrezno izpolnjene anketne vprašalnike in tiste, ki jih niso izpolnili

učitelji, temveč drugi profili pedagoških delavcev. Končni vzorec je sestavljalo skupno 870 osnovnošolskih in srednješolskih učiteljev.

V raziskavo je bilo vključenih več učiteljic (79,9 %) kot učiteljev (19,2 %), odstotek anketiranih (0,9 %) pa spola ni podal. 60,8 % anketiranih učiteljev je zaposlenih na osnovni šoli, 39,2 % na srednji šoli. Glede na število let dela v vzgoji in izobraževanju je struktura učiteljev naslednja: 9,8 % je zaposlenih do tri leta, 10,6 % jih ima od štiri do šest let delovne dobe, 25,2 % od sedem do 18 in 20,2 % nad 30. Skoraj polovica (49,7 %) anketiranih učiteljev poučuje na šolah, ki imajo 101 do 500 učencev, sledijo učitelji, ki poučujejo na šolah, ki imajo nad 751 učencev (21,8 %) in od 501 do 750 učencev (21,6 %). Najmanj anketiranih učiteljev poučuje na majhnih šolah, ki imajo do 100 učencev (6,9 %).

3.1.3 Merski instrument

Podatke smo zbirali s pomočjo spletnega anketnega vprašalnika 1KA, ki smo ga oblikovali posebej za namene pričujoče raziskave. V nadaljevanju opisujemo samo tista vprašanja, ki so relevantna za pričujoči prispevek. Z vprašanji uvodnega sklopa smo pridobili demografske podatke o učiteljih. Pri oblikovanju trditvev, ki se nanašajo na zaznavanje zadovoljstva učiteljev s poklicem, smo se oprli na nekatere že uporabljene trditve (glej Chung-Lim in Wing Tung, 2006; Toropova idr., 2021), ki smo jih nekoliko preoblikovali za potrebe pričujoče raziskave. Učitelji so se opredelili do trditvev na osnovi petstopenjske lestvice od 1 – »Nikakor se ne strinjam« do 5 – »Popolnoma se strinjam« Višja srednja vrednost trditvev je pomenila, da so učitelji zadovoljnejši s svojim poklicem. Splošno zadovoljstvo učiteljev s poklicem smo raziskali tako, da smo posamezne trditve združili v novo spremenljivko. Chrombachov alpha-koeficient za lestvico znaša 0,878, kar kaže na njeno ustrezno zanesljivost. V nadaljevanju smo učitelje prosili, da ob vprašanju odprtega tipa podajo tri vidike, ki jih pri delu najbolj razveseljujejo oz. izpopolnjujejo, in tri, ki jih najbolj pestijo.

3.1.4 Postopek zbiranja in obdelave podatkov

Anketni vprašalnik je bil objavljen na spletni strani 1KA in aktiven od 10. 5. do 1. 6. 2022. Povezavo do anketnega vprašalnika smo posredovali na dostopne e-naslove vseh osnovnih in srednjih šol v Republiki Sloveniji (Evidenca zavodov in programov 2022). V nagovoru smo ravnateljem pojasnili vsebino raziskave in jih prosili, da spletni naslov do ankete posredujejo

vsem zaposlenim strokovnim delavcem v svoji instituciji. Sodelovanje zaposlenih v anketi je bilo prostovoljno in anonimno.

Pridobljene podatke smo natančno pregledali, neustrezno izpolnjene izločili iz nadaljnje analize, ustrezne pa obdelali in analizirali s programom SPSS. Obdelava podatkov je potekala na ravni deskriptivne in inferenčne statistike. Za preverjanje razlik med učitelji glede na posamezne spremenljivke smo uporabili t-test in enofaktorsko analizo variance (ANOVA), skupaj s preizkusom homogenosti varianc.

4 Rezultati in ugotovitve

4.1 Splošno zadovoljstvo učiteljev z učiteljskim poklicem

V teoretičnem delu prispevka smo pojasnili, da nekatere raziskave pozornost posvečajo posameznim vidikom zadovoljstva učiteljev s poklicem, spet druge pa se osredotočajo bolj na oceno splošnega zadovoljstva učiteljev s poklicem. V pričujočem prispevku nas je zanimalo slednje. Učitelji so se opredelili do šestih trditev (npr. »Zadovoljen sem, da sem učitelj«, »Moje delo me navdihuje«, »Ponosen sem na delo, ki ga opravljam« ipd.) (več glej v Toropova idr., 2021, Chung-Lim in Wing Tung, 2006), ki merijo splošno zadovoljstvo učiteljev s poklicem. Srednje vrednosti vseh posameznih trditev se gibajo okrog 4, povprečna srednja vrednost vseh trditev pa znaša 3,97. Takšen rezultat kaže, da učitelji zaznavajo precejšnje zadovoljstvo s svojim poklicem. V preglednici 1 so prikazane mere opisne statistike za spremenljivko splošno zadovoljstvo učiteljev s poklicem.

Preglednica 1: Opisna statistika spremenljivke splošno zadovoljstvo učiteljev s poklicem

	M	SD	Min	Max	Asim.	Spl.
Ocena zadovoljstva s poklicem	23,847	4,0722	7,00	30,00	-0,664	0,573

Legenda: M – aritmetična sredina, SD – standardna deviacija, Min – minimalna vrednost, Max – maksimalna vrednost, Asim. – koeficient sploščenosti, Spl. – koeficient sploščenosti.

Poglejmo, kaj učitelje pri delu najbolj razveseljuje oz. izpopolnjuje in kaj jih najbolj pesti. V odprtem vprašanju so učitelji navedli veliko odgovorov, na tem mestu zaradi prostorske omejenosti prikazujemo le nekaj najpogosteje navedenih. Učitelji so povedali, da jih najbolj razveseljujejo oz. izpopolnjujejo delo z mladimi, njihova mladostna energija in ideje.

Veseli jih, da imajo možnost mladim posredovati znanja in modrosti ter opazovati njihov napredek in uspehe. Učitelji pri delu radi sodelujejo tudi s sodelavci in z ostalimi deležniki na šoli ter se profesionalno (samo)-izpopolnjujejo.

Med odgovori na vprašanje, kaj jih najbolj pesti, so učitelji izpostavili pogoje dela, po njihovem mnenju so še posebej problematični prenatrpani učni načrti. Problem jim predstavlja nekorekten odnos staršev do učiteljev in njihovo vmešavanje v učiteljevo delo. Zapisali so, da jih moti vedno več birokracije, ki jim jemlje dragocen čas za njihovo temeljno poslanstvo – vzgojo in izobraževanje. Pogosto so bili izpostavljeni tudi problemi discipline v šoli, upada avtoritete in (ne)spoštovanja učiteljev. Učitelje pestita tudi nizek ugled učiteljskega poklica in pomanjkanje avtonomije pri delu, nekateri se soočajo s problemoma motiviranja mladih in pomanjkljivega znanja učencev. Izpostavljene so bile tudi plače in preobremenjenost učiteljev.

4.2 Splošno zadovoljstvo učiteljev s poklicem v odvisnosti od stopnje poučevanja

Zanimalo nas je, ali med učitelji glede na stopnjo poučevanja obstaja razlika v zaznavanju splošnega zadovoljstva s poklicem. Rezultati so prikazani v preglednici 2.

Preglednica 2: Izid preizkusa homogenosti varianc in t-preizkusa razlik za spremenljivo splošno zadovoljstvo učiteljev s poklicem glede na stopnjo poučevanja

	Stopnja	N	$\bar{x}$	SD	Levenov test		t-preizkus razlik med aritmetičnima sredinama	
					F	P	t	P
Zadovoljstvo učiteljev s poklicem	OŠ	525	23,74	4,17	2,36	0,13	-0,96	0,34
	SŠ	340	24,01	3,92				

Legenda: N – numerus vzorca, $\bar{x}$ – aritmetična sredina, SD – standardna deviacija, F-preizkus homogenosti varianc, t-preizkus razlik med aritmetičnima sredinama, P – statistična pomembnost.

Na podlagi Levenovega preizkusa sprejmemo hipotezo o enakosti varianc med skupinama ($F = 2,363$, $p = 0,125$). Izračun splošnega t-preizkusa ($t = -0,955$; $p = 0,340$) pokaže, da med učitelji glede na stopnjo poučevanja ne obstaja statistično pomembna razlika v splošnem zadovoljstvu s poklicem.

4.3 Splošno zadovoljstvo učiteljev s poklicem v odvisnosti od števila let dela v vzgoji in izobraževanju

Glede na število let dela v vzgoji in izobraževanju smo učitelje razdelili v pet skupin, ki so razvidne iz spodnje preglednice. Zanimalo nas je, ali je zaznavanje splošnega zadovoljstva učiteljev s poklicem odvisno od števila let dela v vzgoji in izobraževanju.

Preglednica 3: Izid preizkusa homogenosti varianc in enofaktorske analize variance (ANOVA) za spremenljivko splošno zadovoljstvo učiteljev s poklicem glede na število let dela v vzgoji in izobraževanju

	Število let dela	N	$\bar{x}$	SD	Levenov test		ANOVA	
					F	P	F	P
Splošno zadovoljstvo s poklicem	do 3 leta	85	24,60	3,67	0,55	0,70	1,18	0,31
	4 do 6	90	24,04	3,91				
	7 do 18	218	23,56	4,37				
	19 do 30	298	23,91	4,06				
	nad 31	174	23,62	3,98				

Legenda: N – numerus vzorca, $\bar{x}$ – aritmetična sredina, SD – standardna deviacija, F-preizkus homogenosti varianc, ANOVA – enofaktorska analiza variance, P – statistična pomembnost.

Na podlagi Levenovega preizkusa sprejmemo hipotezo o enakosti varianc med skupinami ($F = 0,547$, $p = 0,702$). Izid enofaktorske analize variance ($F = 1,197$; $p = 0,311$) pokaže, da med učitelji glede na število let dela v vzgoji in izobraževanju ne obstaja statistično pomembna razlika v zaznavanju splošnega zadovoljstvu s poklicem. Kljub temu da se statistično pomembna razlika ni pokazala, lahko vidimo, da so v našem vzorcu najzadovoljnejši učitelji z do tremi leti dela v vzgoji in izobraževanju, najmanj pa tisti, ki imajo od sedem do 18 let delovne dobe.

4.4 Splošno zadovoljstvo učiteljev s poklicem v odvisnosti od velikosti šole

Velikost šole poučevanja smo ocenjevali na osnovi števila učencev. Šole smo glede na velikost razdelili v štiri skupine, kar je razvidno iz spodnje preglednice.

Preglednica 4: Izid preizkusa homogenosti varianc in enofaktorske analize variance (ANOVA) za spremenljivko splošno zadovoljstvo učiteljev s poklicem glede na velikost šole

	Velikost šole – število učencev	N	$\bar{x}$	SD	Levenov test		ANOVA	
					F	P	F	P
Splošno zadovoljstvo s poklicem	do 100	60	24,87	4,19	0,31	0,82	1,36	0,25
	101–500	430	23,79	3,97				
	501–750	187	23,79	4,17				
	nad 750	188	23,72	4,15				

Legenda: N – numerus vzorca, $\bar{x}$ – aritmetična sredina, SD – standardna deviacija, F-preizkus homogenosti varianc, ANOVA – enofaktorska analiza variance, P – statistična pomembnost.

Na podlagi Levenovega preizkusa sprejmemo hipotezo o enakosti varianc med skupinami ($F = 0,313$, $p = 0,816$). Izid enofaktorske analize variance ($F = 1,359$; $p = 0,254$) pokaže, da med učitelji glede na velikost šole ne obstaja statistično pomembna razlika v zaznavanju splošnega zadovoljstva s poklicem.

5 Diskusija

V prispevku nas je zanimalo, kakšne so zaznave učiteljev glede zadovoljstva s poklicem v odvisnosti od posameznih spremenljivk in kaj je tisto, kar jih pri delu najbolj razveseljuje oz. izpopolnjuje, ter kaj pesti. Na podlagi podanih odgovorov ugotavljamo, da učitelji v Sloveniji v splošnem zaznavajo visoko zadovoljstvo s poklicem. Podobne rezultate navajajo tudi nekatere druge raziskave. Visoko zadovoljstvo učiteljev s poklicem v Sloveniji in nekaterih državah po svetu je potrdila mednarodna raziskava Talis 2018 (2020). Prav tako Małgorzata Szczepaniak in Agnieszka Szulc-Obłozą (2021) na podlagi raziskav OECD poročata, da je zadovoljstvo učiteljev z delom v evropskih državah na zelo visoki ravni, na visoki ravni pa je tudi njihovo lastno doživljanje učinkovitosti pri delu. Takšni rezultati so spodbudni, saj, kot smo prikazali v teoretičnem delu prispevka, zadovoljstvo učiteljev s poklicem vpliva na njihovo počutje in različne vidike dela v instituciji, odraža se v delu učencev, hkrati pa predstavlja varovalni dejavnik

pred boleznimi, povezanimi s stresom, z izčrpanostjo in zapuščanjem učiteljskega poklica.

Rezultati pričujoče raziskave so nadalje pokazali, da so učitelji v Sloveniji zadovoljni s poklicem ne glede na to, ali poučujejo v osnovni ali srednji šoli. Da je zadovoljstvo učiteljev s poklicem v Sloveniji in v državah OECD v osnovni in srednji šoli podobno, je potrdila tudi mednarodna raziskava Talis 2018 (2020). V pričujoči raziskavi se zadovoljstvo učiteljev s poklicem prav tako ni pokazalo v odvisnosti od števila let dela v vzgoji in izobraževanju, kar ni skladno z dosedanjimi raziskavami. Te so glede povezave med pedagoškimi izkušnjami učiteljev in zadovoljstvom z delom prinesle nekonsistentne rezultate (Toropova, 2021). Tako npr. Einar M. Skaalvik in Sidsel Skaalvik (2009) poročata o šibki linearni negativni povezavi med daljšo delovno dobo in zadovoljstvom z delom, Demirtaş (2010) pa ugotavlja, da se zadovoljstvo z delom z leti sicer spreminja, vendar se ne povečuje ali zmanjšuje linearno s starostjo učiteljev. Pojasnjuje, da je stopnja zadovoljstva nizka v začetni fazi petih let, v naslednjih fazah se povečuje, po 40. letu starosti pa je mogoče zaznati upad zadovoljstva z delom. V mednarodni raziskavi Talis 2018 (2020) so se učitelji začetniki (do pet let izkušenj) pogosteje kot njihovi izkušeni kolegi (več kot pet let izkušenj) spraševali, ali ne bi bilo bolje, da bi izbrali drug poklic. V naši raziskavi so bili s svojim poklicem najzadovoljnejši učitelji z do tremi leti delovne dobe, a, kot smo že navedli, statistično pomembnih razlik glede na število let delovne dobe nismo ugotovili. Prav tako podatkov, zaradi različne razdelitve učiteljev v skupine, glede na število let delovne dobe ne moremo neposredno primerjati.

Pričujoča raziskava ni pokazala razlik med učitelji v zadovoljstvu s poklicem glede na velikost šole poučevanja. Tudi tukaj so rezultati dosedanjih raziskav neenotni. Medtem ko je npr. raziskava, ki sta jo izvedla Ghazi in Shahzada (2012), prinesla podobne rezultate kot naša raziskava, pa Einar M. Skaalvik in Sidsel Skaalvik (2009) nista prišla do enakih rezultatov. Ugotovila sta, da je velikost šole (glede na število učiteljev) šibko in negativno povezana z zadovoljstvom učiteljev z delom; zadovoljstvo upada z velikostjo šole. Nekateri avtorji ugotavljajo, da je učiteljevo zadovoljstvo s poklicem bolj povezano s številom učencev v razredu in ne toliko z velikostjo šole (Lopes in Oliveira, 2020).

Med odgovori na vprašanje, kaj učitelje pri delu najbolj razveseljuje oz. izpopolnjuje, so delo z mladimi, možnost mladim posredovati znanja in modrosti ter opazovati njihov napredek in uspehe. Učitelje veselijo mladostna energija in ideje mladih. Prav tako so izpostavili, da radi sodelujejo

s kolegi in z drugimi deležniki na šoli. Zapisano sovпада z ugotovitvami nekaterih avtorjev (npr. Spector, 2022), ki navajajo, da sta narava dela in socialni vidki poklica tista dejavnika, ki ključno prispevata k zadovoljstvu s poklicem.

Med odgovori, kaj jih najbolj pesti, so učitelji izpostavili pogoje dela, še posebej prenatrpane učne načrte, odnos staršev do učiteljev in vmešavanje v učiteljevo delo ter obsežno birokracijo. Pogosto so bili izpostavljeni tudi problemi (ne)discipline v šoli, upada avtoritete, (ne)spoštovanja učiteljev ter upada znanja pri otrocih. Predpostavljamo, da je slednji odgovor povezan predvsem s takratnim šolanjem na daljavo – raziskava je namreč potekala kmalu po tem, ko so se je šolanje po pandemiji covid-19 ponovno začelo izvajati v šolah. Učitelje pestijo tudi preobremenjenost s šolskim delom in posledično izčrpanost, nizek ugled učiteljskega poklica v družbi in pomanjkanje avtonomije pri delu. Slivar (2008) je z raziskavo ugotovil, da so obremenjenost z delom, vzpostavljanje in vzdrževanje discipline v učilnici ter hrup v šolskem okolju glavni povzročitelji stresa pri učiteljih. Stresni delovni pogoji in nezadovoljstvo učiteljev pri delu pa, kot ugotavlja Einar M. Skaalvik in Sidsel Skaalvik (2011), močno napovedujejo učiteljevo namero ali motivacijo za zapustitev učiteljskega poklica. Raziskovalca pojasnita, da so časovni pritiski in disciplinske težave posredno, čustvena izčrpanost in manjše zadovoljstvo pri delu pa neposredno povezana z motivacijo učiteljev, da zapustijo učiteljski poklic.

Na razloge, ki utegnejo učitelje privedi do motivacije ali namere za zapustitev učiteljskega poklica, bi morali biti v Sloveniji, kjer se trenutno soočamo s precejšnjim primanjkljajem učiteljev, še posebej pozorni. Vendar, kaj lahko naredimo, da bodo v učiteljskem poklicu ostali vsaj tisti učitelji, ki ta poklic že opravljajo? Pomanjkanje učiteljev zahteva, kot pojasnujeta Ana Bogdan Zupančič in Marko Gavriloski Tretjak (2023), večdimenzionalne rešitve, ključno pa je poglobljeno razumevanje motivacij in potreb učiteljev. Ukrepe, ki bi lahko pripomogli k problemu pomanjkanja učiteljev, razdelita na tri ravni. Na mikroravni so pomembno razumevanje in zadovoljevanje individualnih potreb učiteljev, mreža podpornih mentorstev in možnost profesionalnega razvoja, na mezoravni je treba z urjenjem socialnih in čustvenih kompetenc vlagati v odnose, organizacijo dela ter delovne/učne pogoje, na makroravni pa so potrebne premišljene izobraževalne politike, ki vključujejo preudarnost in pomoč vodje pri profesionalnem razvoju ter vodenju karijerne poti. To pa so hkrati dejavniki, ki so tesno povezani z zadovoljstvom učiteljev na delovnem mestu.

Glede na rezultate pričujoče raziskave bi bilo pri izobraževanju in strokovnem usposabljanju učiteljev pozornost smiselno namenjati tistim vidikom oz. vsebinam, za katere so učitelji v naši raziskavi navedli, da jih pri učiteljskem poklicu razveseljujejo. Hkrati bi bilo treba razmisliti o tem, kako bi bilo mogoče na sistemski ravni in na ravni posameznih šol čim ustrežneje urediti tiste vidike učiteljskega poklica, ki jih učitelji zaznavajo kot slabosti. Prav tako bi morale biti raziskave, s katerimi bi redno spremljali zadovoljstvo učiteljev, osnova za stalno prilagajanje in izboljševanje izobraževalnih programov, ki izobražujejo bodoče učitelje.

Če sklenemo: učitelji v Sloveniji zaznavajo visoko zadovoljstvo z učiteljskim poklicem. Ob dobljenih rezultatih izpostavljam, da je bila raziskava izvedena konec šolskega leta 2021/2022, v katerem je pouk v prvi polovici leta zaradi pandemije covida-19 potekal na daljavo, v drugi polovici pa se je spet začel izvajati na šolah, kar bi lahko vplivalo na dobljene rezultate. Čas izvedbe raziskave, ko se je pouk po daljšem zaprtju šol ponovno izvajal v učilnicah, bi lahko vplival na večje zadovoljstvo učiteljev s poklicem, zato bi bilo smiselno raziskavo v prihodnosti ponoviti v običajnih okoliščinah. Prav tako smo v pričujoči raziskavi preučili zaznavanje splošnega zadovoljstva učiteljev s poklicem, v bodoče pa bo smiselno pozornost posvetiti še posameznim vidikom zadovoljstva učiteljev z učiteljskim poklicem.

Literatura

- Ainley, J., in Carstens, R. (2018). *Teaching and learning international survey*’ (TALIS) 2018 conceptual framework. Paris: OECD Publishing.
<https://dx.doi.org/10.1787/799337c2-en>
- Belfield, C., Bowden, B., Klapp, A., Levin, H., Shand, R., in Zander, S. (2015). The economic value of social and emotional learning. *Journal of Benefit-Cost Analysis*, 6(3), 508–544.
- Benevene, P., Ittan, M. M., in Cortini, M. (2018). Self-esteem and happiness as predictors of school teachers’ health: The mediating role of job satisfaction. *Frontiers in Psychology*, 9, 933. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.00933>
- Bernstein, D. A., in Nash, P. W. (2008). *Essentials of Psychology*. 4th Edition, Cengage Learning, Boston.
- Bogdan Zupančič, A. B., in Gavriloski Tretjak, M. (2023). Pomanjkanje učiteljev in ukrepi za zagotavljanje kadra v kontekstu reforme vzgoje in izobraževanja, *Sodobna pedagogika*, 74(140), 75–114.

- Burić, I., in Moè, A. (2020). What makes teachers enthusiastic: the interplay of positive affect, self-efficacy and job satisfaction. *Teaching and Teacher Education*, 89.
- Chung-Lim, H., in Wing-Tung, A. (2006). Teaching Satisfaction Scale: Measuring Job Satisfaction of Teachers. *Educational and Psychological Measurement*, 66(1), 172–185. <https://doi.org/10.1177/0013164405278573>
- Demirtaş, Z. (2010). Teachers' job satisfaction level. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9, 1069–1073.
- Dicke, T., Marsh, H. W., Parker, P. D., Guo, J., Riley, P., in Waldeyer, J. (2019). Job satisfaction of teachers and their principals in relation to climate and student achievement. *Journal of Educational Psychology*. <https://doi.org/10.1037/edu0000409>
- Evidenca zavodov in programov (2022). <https://paka3.mss.edus.si/registriweb/Seznam1.aspx?Seznam=2010>
- Ghazi, S. R., in Shahzada, G. (2012). School Location and Size as Predictors of Head Teachers' Job Satisfaction. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 3(1). 613–625. doi: 10.5901/mjss.2012.03.01.613
- Jennings, P. A., in Greenberg, M. T. (2009). The Prosocial Classroom: Teacher Social and Emotional Competence in Relation to Student and Classroom Outcomes. *Review of Educational Research Spring*, 79(1), 491–525. DOI: 10.3102/0034654308325693
- Locke, E. A. (1969). What is job satisfaction? *Organizational Behavior and Human Performance*, 4(4), 309–336. [https://doi.org/10.1016/0030-5073\(69\)90013-0](https://doi.org/10.1016/0030-5073(69)90013-0)
- Lopes, J., in Oliveira, C. (2020). Teacher and school determinants of teacher job satisfaction: a multilevel analysis. *School Effectiveness and School Improvement*, 31(4), 641–659. <https://doi.org/10.1080/09243453.2020.1764593>
- Lyubomirsky, S., King, L., in Diener, E. (2005). The Benefits of Frequent Positive Affect: Does Happiness Lead to Success? *Psychological Bulletin*, 131(6), 803–855. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.131.6.803>
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and Personality*. New York, NY: Harper & Row Publishers.
- Moretti, M. (2012). Zadovoljstvo učiteljev z odnosi v šoli v povezavi z vodenjem. *Vodenje v vzgoji in izobraževanju*, 10(1), 33–48.
- Räsänen, K., Pietarinen, J., Pyhältö, K., Soini, T., in Väisänen, P. (2020). Why leave the teaching profession? A longitudinal approach to the prevalence

- and persistence of teacher turnover intentions. *Social Psychology of Education*, 23(4), 837–859.
- Ryan, R. M., in Deci, E. L. (2020). Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary Educational Psychology*, 61(3), 101860. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101860>
- Skaalvik E. M., in Skaalvik, S. (2009). Does school context matter? Relation with teacher burnout and job satisfaction. *Teach. Educat*, 25(3), 518–524.
- Skaalvik, E. M., in Skaalvik, S. (2011). Teacher job satisfaction and motivation to leave the teaching profession: Relations with school context, feeling of belonging, and emotional exhaustion. *Teaching and Teacher Education*, 27(6), 1029–1038.
- Slivar, B. (2008). Ugotavljanje vzorca stresorjev pri delu učiteljev v povezavi z zadovoljstvom pri delu. *Psihološka obzorja*, 17(3), 93–112.
- Spector, P. E. (2022). *Job satisfaction: From assessment to intervention*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003250616>
- Svetlik, I., in Zupan, N. (2009). *Menedžment človeških virov*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Szczepaniak, M., in Szulc-Obłóza, A. (2021). Associations Between Job Satisfaction and Employment Protection in Selected European Union Countries. *European Research Studies Journal*, XXIV(1), 542–554.
- TALIS 2018 (2020). UČITELJI in ravnateljci, cenjeni strokovnjaki: izsledki mednarodne raziskave poučevanja in učenja. Barbara Japelj Pavešić, Mihaela Zavašnik, Tatjana Ažman (ur.). Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Toropova, A., Myrberg, E., in Johansson, S. (2021). Teacher job satisfaction: the importance of school working conditions and teacher characteristics,
- Voisin, A., in Dumay, X. (2020). How do educational systems regulate the teaching profession and teachers' work? A typological approach to institutional foundations and models of regulation. *Teaching and Teacher Education*, 96(2), 103144.
- Vršnik Perše, T., Kozina, A., Vidmar, M., Veldin, M., Pivec, T., Mlekuž, A., in Štremfel, U. (2020). Socialne, čustvene in medkulturne kompetence učiteljev: napovedna vrednost za zadovoljstvo z delom. *Sodobna pedagogika*, 71(137), 26–43.
- Wartenberg G., Aldrup, K., Grund, S., in Klusmann, U. (2023). Satisfied and High Performing? A Meta Analysis and Systematic Review of the Corre-

lates of Teachers' Job Satisfaction. *Educational Psychology Review*, 35, 114.
<https://doi.org/10.1007/s10648-023-09831-4>

Wriqi, C. (2008). The structure of secondary school teacher job satisfaction and its relationship with attrition and work enthusiasm. *Chinese Education and Society*, 40(5), 17–31.

Zülfü, D. (2010). Teachers' job satisfaction levels. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 9, 1069–1073.